

Kommentar Välfärdsutredningen

Anders Anell

Ekonomihögskolan, Lunds Universitet

”Reformidéerna inom NPM lanserades i många sammanhang som en universallösning på existerande eller tänkta problem inom offentlig sektor, utan hänsyn till den stora variation av tjänster som ryms inom de offentliga verksamheterna.” (s. 34)

”I en aktuell ESO-rapport anføres att flera av de NPM-inspirerade reformerna har haft liten anknytning till de faktiska problemen inom det aktuella verksamhetsområdet och att konsekvensanalyserna före reformbeslut ibland har varit otillräckliga.” (s.35)

~~”Reformidéerna inom NPM lanserades i många sammanhang~~
Vinstbegränsning lanseras som en universallösning på existerande eller tänkta problem inom offentlig sektor, utan hänsyn till den stora variation av tjänster som ryms inom de offentliga verksamheterna.”

~~”I en aktuell ESO-rapport anføres att flera av de NPM-inspirerade reformerna har haft~~ **Vinstbegränsning** har liten anknytning till de faktiska problemen inom det aktuella verksamhetsområdet och konsekvensanalyserna är ~~före reformbeslut ibland har varit~~ otillräckliga.”

Utredningens resonemang

- "inte möjligt ersätta en vinstbegränsning med utökade kvalitetskrav"
- Svårt att följa upp och kontrollera kvalitet; riskerar att bli alltför detaljerade, stor administrativ börda
- Vinstbegränsning innebär att pengarna används i verksamheten (ökad kontroll av användningen behövs)
- Offentlig regi ger möjligheter till direkt kontroll så att målen kan nås (förutsättningar för tillitsbaserad styrning)
- Mera fokus på jämlik vård, samverkan och helhet; progressionsmått inom skola (och socialtjänst?); kvalificerade utvärderingar som komplement till löpande mätningar (lite NPM behövs trots allt...)

Problematisering

- Offentlig regi har inte resulterat i bättre jämlikhet, samordning eller patientcentrering jämfört med andra länder
- Vinstbegränsning i sig bidrar inte till att pengarna används rätt
- Problematiskt om privat regi ska styras med kontroll men offentlig regi (och idéburna?) med mera tillit?
- Bättre uppföljning av kvalitet svårt men förutsättning för att hantera de stora utmaningarna

Några utmaningar i vården

- Högst andel av BNP till sjukvård inom EU; fjärde högsta i kronor per invånare till vård
- Många läkare, men få allmänläkare
- Brister i arbetsmiljön (negativa spiraler..)
- Tillgängligheten försämras, förtroendet sviktar
- Behov av stora skattehöjningar för att finansiera framtida behov?
- Hur hantera nästa lågkonjunktur?

Utveckling av kontrakt och uppföljning

- För mycket fokus på valfrihet genom LOV
 - LOU upphandling passar bättre i många (specialiserade) verksamheter
 - Behövs nya former av upphandling (innovationer, valmöjligheter, "öppna böcker", vinstdelning)
 - Stöd till små kommuner
- Utveckling av anpassat informationsstöd till brukare i valfrihetssystem
- Samma principer för uppföljning och transparens i privat, offentlig och idéburen regi
- Bra att kunna följa resursernas användning
 - Även primärvård i offentlig regi i separat juridisk person?
- Behöver flera olika mått på kvalitet, annars inget lärande
- Mera kvalificerad analys och dialog
- Bra med ökat fokus på lärande, men kommer även att behövas kontroll